

EGYETEM

2006. március

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁS INFORMÁCIÓS HÁTTÉRMAGAZINJA

Ókori olímpiák kutatója: Dr. Maróti Egon

Dr. Maróti Egon, a klasszika filológia tudora Budapestről került egyetemünkre, ahol huszonkét évig vezette az Ókortörténeti Tanszéket. Pályafutása során „népgazdasági érdekből” dolgozott Debrecenben is tanszékvezetőként, de felesége révén végül Szegeden telepedett le. Tizenhárom éve ment nyugdíjba, azóta emeritus professzorként segíti a kollégák munkáját. A hetvennyolc éves tudós számos nemzetközileg elismert kutatást végzett, és a mai napig is szívesen foglalkozik az antikvitással.

– Mire emlékszik szívesen ifjú tanulóéveiből?

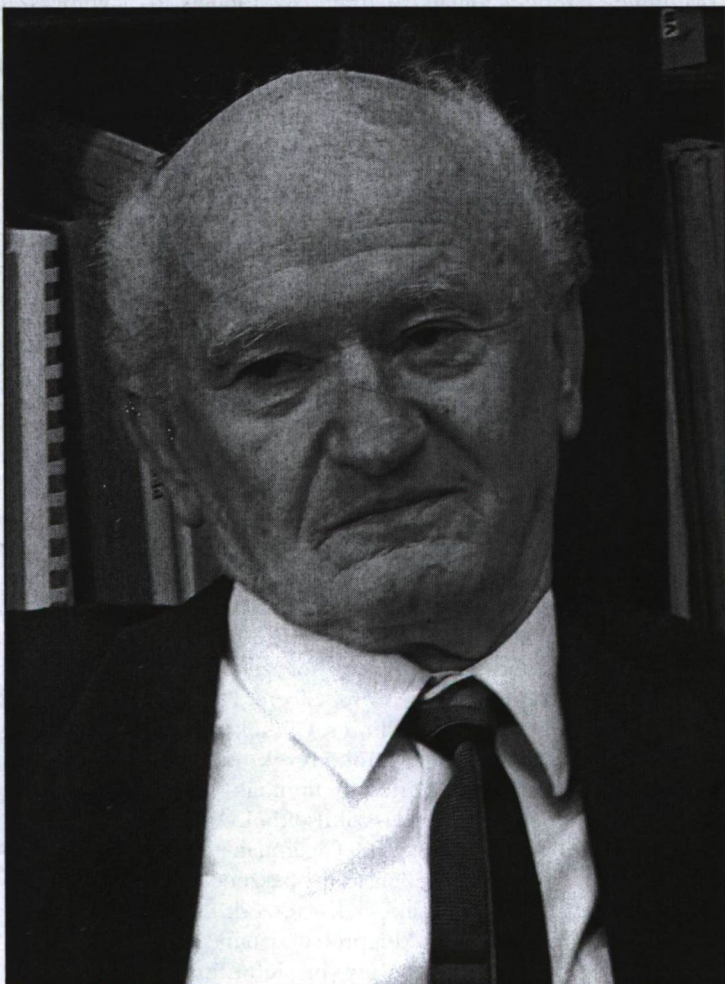
– A középiskolai tanulmányaimat 1938-tól '46-ig végeztem Budán a Toldy Ferenc Gimnáziumban, és azt kell mondanom, nem csak az idő múlása szépíti meg az emlékeimet azzal kapcsolatban, milyen kiváló oktatásban részesültem, hiszen három olyan tanárom is volt a négy alsó osztályban, akik párhuzamosan egyetemi magántanárként is működtek. Később az egyikük, Láng Sándor Szegeden a leíró földrajz professzora lett, egy másikukat pedig akadémikussá választották a későbbiekben. A korrajzhoz az is hozzátartozik, hogy amikor az egyetemi tanulmányaimat folytattam, a bölcsészkaron több mint egy tucat akadémikus oktatott, s

később volt például egy olyan tanárom, aki német-latin-görög szakosként tizenhat nyelven tudott, mert eredetiben akarta olvasni a nagy európai irodalmi alkotásokat. Később a norvég nyelv lektora lett az ELTE-n. Más volt a képzés abban az időben, és a követelmények is sokkalta komolyabbak voltak, mint ma. A gimnáziumot örvenketten kezdtük az osztályban, az érettségire viszont már csak alig több mint húszan jutottunk el,

viszont abból az osztályból mindenki szép karriert futott be. Volt közöttünk igazgató-főorvos, mikrobiológus professzor egy kaliforniai egyetemen, főmérnök a General Motorsnál, és sorolhatnám még. Szóval komolyak voltak a követelmények, és azt a szigort, aminek következtében az első és második osztályban több mint húsz ember kipotyogott, ma buktatásnak neveznék. Szerintem azonban buktatás, mint olyan, nem létezik, csak bukásról beszélhetünk, ahogyan például az öttusában is: ha a ló leveri az akadályt, arról nem az akadály tehet.

– Már a gimnáziumi évei alatt is tudatosult Önben, hogy a későbbiekben tanár akar lenni?

– Az ember a jó és rossz példákból is tanul. Nekünk szerencsére – mint említettem – nagyszerű tanáraink voltak, akiktől inkább a jó dolgokat lehetett ellesni. Nyolc évig ugyanaz a latintanárunk volt, javarészt az ő nevéhez fűződtek a már említett bukások, mert nagyon szigorúan számon kérte a tananyagot, de nekem ment a tanulás, ezért megkedveltem a latin nyelvet. Még csak családi háttérrel sincs ebben a szakmában, hiszen senki sem volt pedagógus nálunk, olyannyira, hogy én lettem az első gyerkőc a családban, aki egyetemet végzett. Ha már a családnál tartunk, meg kell említe-

nem, hogy a nevemből eredően több problémám is akadt. Egyszer azt mondta nekem egy idősebb kollega, hogy akit Egonnak hívnak, az neki már eleve gyanús, mert ez a név túl arisztokratikus hangzású. Erre én elmagyaráztam az illetőnek, hogy a nevem ógörög eredetű és kecskepásztort jelent, ami – valljuk be – nem túl arisztokratikus eredetről árulkodik. De visszatérve a kérdéséhez, szépen megkedveltem a latin nyelvet, és ahogy telt az idő, minden kialakult...

– *Gondolom, logikus lépésként következett az egyetemi pályafutás az életében.*

– Amikor érettségiztem, még nem kellett felvételizni a felsőoktatási intézményekbe, csak beiratkozni, mert a bizonyítványunk felsőfokú tanulmányokra éretté nyilvánított bennünket. Ez természetesen nem jelentett garanciát a diplomára, azért meg kellett dolgozni, csak annyit biztosított, hogy lehetett követelni tőlünk. Manapság például a történelem szakon olyan hallgatók is vannak, akik nem tudnak az eredeti forrásokkal dolgozni, mert itt kezdnek el latinul tanulni (ma már a hallgatók többségére igaz ez a megállapítás – a szerk.). Ma már az akkori követelmények elképzelhetetlennek tűnnek. Az egyetem latin-magyar szakán első évben felvettem a filozófia szakot, így gyakorlatilag háromszakossá váltam. A szemináriumon a tanársegéd rögtön a kezembe is nyomott egy német nyelvű ismeretelméleti kötetet, és eszébe sem jutott megkérdezni, hogy meg fogom-e érteni. Akkoriban az a szemlélet uralkodott, hogy ha beiratkoztam és fel merem venni a szakot, akkor meg kellett felelni az elvárásoknak. Így kezdődött az egyetemi pályafutásom, amely később negyvenkét évig tartott státusban. A két időszak különbségét jellemzi, hogy akkor nem volt ösztöndíj, tandíj viszont igen, a tanulmányi eredmény arányában. Tehát kellett a szorgos munka, a horatiusi audax paupertas, az 'el-szánt szegénység' kényszerítő erő volt.

– *Hogyan alakult hallgatói és tanári pályafutása?*

– Az egyetemi éveim alatt mindig akadt két-három tanítványom, akiket korrepetáltam, és a nyári szünetekben dolgoztam építkezésen, küldöncként és éjjeliőrként is, hogy folytatni tudjam a tanulmányaimat. Tehát nem azért mentek jól a dolgaim, mert nagyon okos gyerekek lettem volna, hanem mert meg-

szoktam, hogy meg kell dolgoznom a boldogulásomért. Így aztán az érettségi után, egyetemi munkám megkezdését követően öt évvel kandidátusi fokozatot szereztem. A docensi kinevezésemhez át kellett vennem a Debreceni Egyetem Ókortörténeti Tanszékének vezetését, mert a minisztériumban valaki így döntött. Ez nagyon megtisztelő volt számomra, hiszen csak harminckét éves voltam ekkor. '59 nyarán a pécsi üdülésből hazatérve egy levél várt otthon a dékánhelyettes kísértő soraival – nem ajánlott küldemény volt, ezért le is tagadhattam volna –, amiből kiderült, hogy augusztus tizenötödikétől áthelyeztek a Debreceni Egyetemre, és megbíztak a már említett tanszékvezetéssel, népgazdasági érdekből. Hogy mennyivel lett jobb vagy rosszabb a népgazdasági helyzet attól, hogy Debrecenbe kerültem, nem tudom, de valószínűleg inkább helyet kellett csinálni valakinek Pesten, mert a tanszéken nem voltam felesleges, hiszen éveken át heti hat órát tanítottam.

– *Hogyan érezte magát ezek után Debrecenben?*

– Kezdetben jól, mert a kutatással is többet foglalkozhattam. Az 1960-as római olimpia kapcsán például meghirdettem egy speciálkollégiumot az ókori olimpiai játékokról, mert ez a téma nagyon érdekelt engem. Az ókori görögség körében a sportnak és a versenyzetnek fontos és sokoldalú szerepe volt. Az objektív tények mellett azonban szubjektív indítékok is hatottak rám. Diákkoromban ugyanis magam is sportoltam, rövidtávfutó voltam. Később a három fiam közül kettő atlétizált, nem is rosszul, a harmadik pedig testnevelés-matematika szakos tanár lett, úgyhogy nálunk hagyománnyá vált a családban a sport szeretete. Szóval megérkeztem oda, ahol kezdeni szerettem volna a kutatást – de akkoriban fontosabb témák voltak napirenden. Így foglalkoztam római gazdaság- és társadalomtörténettel, epigráfiával, az antikvitás továbbélésével – na és a filológia területéről indulva egy sor szerző műveivel, mint Cato, Varro, Cicero, Horatius, Vergilius, az ifj. Plinius. Cikkek, egyetemi jegyzetek és tankönyvek, monográfiák, ismeretterjesztő munkák mellett fordítottam is klasszikusokból. A közeljövőben jelenik meg Cicerónak a triumvir Antonius ellen írt 14 beszédének a „Philippikáknak”-nak – a szerk.) második kiadása. Megpróbálkoztam költői szövegekkel is, így pl. lefordítottam

Terentius negyedik vígjátékát – ez volt az első nyomtatásban is megjelent Terentius-darab magyar fordítása. Szóval Debrecenben kezdtem el foglalkozni az ókori sportolással, és ezzel a témával a mai napig is foglalatostokodom. Ebben a kutatásomban több nehézséggel is találkoztam, mert az egyik támogatást a ránk maradt görög feliratok jelentették, amelyeket sajnos az idő nem kímélt meg; töredékessé, hiányossá váltak, így a kiegészítésük és az értelmezésük nehézkessé vált. A másik problémát az ókori ábrázolás képezte, amely érthetően nem éppen valóság, hiszen akkoriban ennek a művészetnek nem ugyanaz volt a célja, mint manapság a fotózásnak. Egyébként hat évet töltöttem el Debrecenben, aztán különböző nézeteltérések miatt visszakérültem Budapestre, és az akadémián dolgoztam kutató állásban, majd 1970-ben Szegedre kerültem.

– *Ez a váltás miért következett be?*

– Először is azért, mert hívtak, nem pedig küldtek. A második feleségemnek is fontos szerepe volt, hiszen ő itt tanult Szegeden, az egyetem magyar-latin-görög szakán, később pedig itt is tanított. Őt egy kedves barátom, Horváth István Károly mutatta be nekem, mint tanítványát. Aztán pár évvel később Debrecenben volt egy diákköri konferencia, amelyen Szegedről ő adott elő ókori témában. Innen datálódik a mi ismeretségünk, amelyből rövid idő eltelével házasság lett, és három gyermekünk született. Szegeden huszonkét évig vezettem az Ókortörténeti Tanszék docensként, majd miután megvédtem az akadémiai doktori értekezésemet, egyetemi tanár lettem. Főleg fiatalabb korban számos nemzetközi szakmai konferencián vettem részt. Előadásaim a rendezvény gyűjteményes kiadványában jelentek meg, de publikáltam folyóiratokban is, a legtöbbet német, olasz és lengyel kiadványokban. Tizenhárom éve mentem nyugdíjba, de azóta is „kártékonykodom” tovább a szakterületemen emeritus professzorként. Kevesebbet dolgozom, mint régebben, de hát hetvennyolc éves vagyok, az egészségem már nem a régi. De remélem, hogy valami hasznomat még mindig veszik a kollégák és a hallgatók egyaránt.

Szabó Endre

A Szegedi Természettudományi Kar Hallgatói Közhasznú Alapítvány

Közhasznúsági jelentés 2005

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2 0 0 5 ÉV

Számviteli beszámoló

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK MÉRLEGE

2 0 0 5 ÉV

adatok E Ft-ban

sor szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző évek(ek) helyesbítése	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	A. Befektetett eszközök (2.-5. sorok)			0
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK			
3	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK			
4	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			
5	IV. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK ÉRTÉKHELYESBÍTÉSE			
6	B. Forgóeszközök (7. - 10. sorok)			1724
7	I. Készletek			
8	II. KÖVETELÉSEK			
9	III. ÉRTÉKPAPÍROK			
10	IV. PÉNZESZKÖZÖK			1724
11	C. Aktív időbeli elhatárolások			
12	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1.+ 6. + 11. sor)			1724
13	D. Saját tőke (14. - 19. sorok)			1724
14	I. INDULÓ TŐKE / JEGYZETT TŐKE			100
15	II. TŐKEVÁLTOZÁS / EREDMÉNY			
16	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
17	IV. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
18	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVEKÉNYSÉGBŐL (KH. TEV. BŐL)			1624
19	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVEKÉNYSÉGBŐL			
20	E. Céltartalékok			
21	F. Kötelezettségek (22. - 23. sorok)			0
22	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
23	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
24	G. Passzív időbeli elhatárolások			
25	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN (13.+20.+21.+24. sor)			1724

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2 0 0 5 ÉV

adatok E Ft-ban

sor szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző évek(ek) helyesbítése	Tárgyév
a	b	c	d	e
28	F. Összes ráfordítás (D. + E.)			1950
29	G. Adózás előtti eredménye (B. - E.)			0
30	H. Adófizetési kötelezettség			0
31	I. Tárgyévi vállalkozási eredmény (G. - H.)			0
32	J. Tárgyévi közhasznú eredmény (A. - D.)			1624

Tájékoztató adatok

33	A. Személyi jellegű ráfordítások			
34	1. Bérköltség			
35	ebből: - megbízási díjak			
36	- utaztatóidő			
37	2. Személyi jellegű egyéb kifizetések			
38	3. Bérjárulékok			
39	B. A szervezet által nyújtott támogatások			
40	ebből: A Korm. Rend. 16. § (5) bekezdése szerinti kötelezettségként elszámolt és továbbított, illetve átadott támogatás			

A költségvetési támogatás felhasználása

A Szegedi Természettudományi Kar Hallgatói Közhasznú Alapítvány 2005. évben nem részesült költségvetési támogatásban.

A vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás

E kimutatás elkészítéséhez tartalmi előírások nem állnak rendelkezésre, így az Alapítvány vagyonának felhasználását illetően csak a mérleg forrás oldalának elemzésére szorítkozhatunk. Az Alapítványnak tárgyévben adományokból 3367 eFt bevétele származott, közhasznú tevékenységből (rendezvény szervezés) 200 eFt, banki kamatokból pedig további 7 eFt. Az összes bevétel így 3574 eFt, melyből 1950 eFt ráfordítás volt a tárgyévben. Mindent egybevetve az Alapítvány 1624 eFt eredménnyel zárta a 2005-ös évet.

A cél szerinti juttatások kimutatása

Támogatások összesen: 232.902 Ft

sor szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző évek(ek) helyesbítése	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	A. Összes közhasznú tevékenység bevétele (1. + 2. + 3. + 4. + 5.)			3574
2	1. Közhasznú célú működésre kapott támogatás			
3	a) alapítótól			
4	b) központi költségvetéstől			
5	c) helyi önkormányzatoktól			
6	d) úrszolgabíróiaktól			
7	e) egyéb, ebből 1%.....			
8	2. Pályázati úton elnyert támogatás			
9	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel			200
10	4. Tagdíjból származó bevétel			3367
11	5. Egyéb bevétel			7
12	B. Vállalkozási tevékenység bevétele			0
13	C. Összes bevétel (A + B)			3574
14	D. Közhasznú tevékenység ráfordításai (1. + 2. + 3. + 4. + 5. + 6.)			1950
15	1. Anyajellegű ráfordítások			1950
16	2. Személyi jellegű ráfordítások			
17	3. Értékcsökkenési leírás			
18	4. Egyéb ráfordítások			
19	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai			
20	6. Rendkívüli ráfordítások			
21	E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai (1. + 2. + 3. + 4. + 5. + 6.)			0
22	1. Anyajellegű ráfordítások			
23	2. Személyi jellegű ráfordítások			
24	3. Értékcsökkenési leírás			
25	4. Egyéb ráfordítások			
26	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai			
27	6. Rendkívüli ráfordítások			

A központi költségvetési szervtől, az elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a kisebbségi települési önkormányzattól, a települési önkormányzatok társulásától, az egészségbiztosítási önkormányzattól és mindezek szerveitől kapott támogatás mértékének kimutatása

A Szegedi Természettudományi Kar Hallgatói Közhasznú Alapítvány 2005. évben nem részesült ilyen jellegű támogatásban.

A vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatások értékének, illetve összegének kimutatása

A Szegedi Természettudományi Kar Hallgatói Közhasznú Alapítvány 2005-ben nem nyújtott sem pénzbeli, sem természetbeni támogatást vezető tisztségviselőinek.

A közhasznú tevékenység rövid tartalmi beszámolója

Az Alapítvány közhasznú céljainak elérése érdekében az alábbi fontosabb tevékenységeket végezte 2005-ben:

1. "Legyél egy napra egyetemista" program támogatása
2. TTK Gólyatábor, Gólyatábor BeforeParty szervezése
3. www.sztekahal.hu – honlap és portál elkészítése
4. TTK sportnap támogatása és szervezése
5. "KOPAJ" - Károlyi Mihály Kollégiumi Napok támogatása
6. Első Szegedi Kollégiumok Közi Bográcsfőző Verseny támogatása

Szeged, 2006. március 1.

Nagy Csaba sk.
kuratórium elnök

Megj.: a „Közhasznúsági jelentés 2005” az Alapítvány éves beszámolójának kivonata. A teljes dokumentum letölthető az alapítvány honlapjáról a <http://www.sztekahal.hu> címen.

Készült a Hökkentő Stúdióban • Az Egyetem embléma tervezője Majzik Andrea • Fotó: DARISZI, SETUP, Hökkentő • Korrektúra: Szél Ildikó Melinda • Layout SPFO • A SETUP Alapítvány és a Főiskolások a Szegedi Universitásban Alapítvány közös kiadása • Szerkesztőség és Kiadóhivatal 6725 Szeged, Boldogasszony sgt. 6. Tel./Fax: (62) 544-759 • E-mail: egyetem@levele.hu • Megjelent 7000 példányban • Nyomta Bába és Társai Kft. (62) 464-015 • ISSN 1585-1141 • Köszönet a Felsőoktatási Fejlesztési Alapprogram, a Felsőoktatási Programiroda, Szeged város Polgármesteri Hivatala munkatársainak, valamint az SZTE hivatalainak és a kari HÖK-öknek

Miért jó a rossz a jóban?

Gondolatok az emberi agresszióról

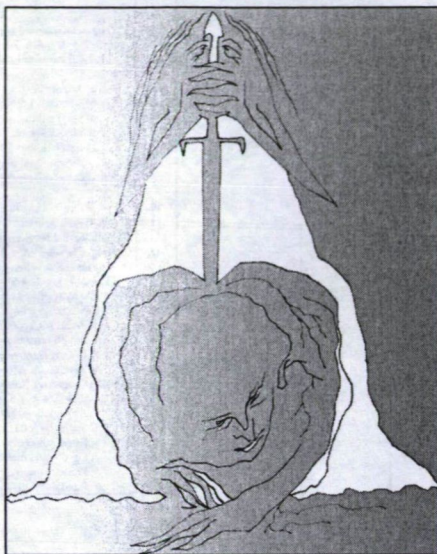
„Ha a modern világ és annak problémái kevesünk számára engedi is meg, hogy hajlandó legyen fajunkat homo ludensként jellemezni, jó, ha időről időre emlékeztetjük magunkat arra, hogy még mindig van bennünk valami, ami többé tesz bennünket pusztá létfenntartóknál.”
(Peter LOIZOS)

Ki nevet a végén

The Big Delete (a Duke Nukem számítógépes szoftver főhőse)

A különféle emberi csoportok és közösségek közötti békés és alkotó együttélés feltételeinek végiggondolásában, azt hiszem, abból célszerű kiindulni, hogy az iparosodás két évszázadával létrehozott modern világgazdaság ma még csak félkarú óriás. A piacmechanizmus láthatatlanul is ellenállhatatlan keze kiválóan megszervezte a gazdasági körforgás termelési ciklusait, és ezért nem tanít meg közösen gondolkodni. Nem ad megnyugtató megoldást a megtermelt áruk és szolgáltatások elosztásához, vagyis a tartós és globális gazdasági és társadalmi egyensúly feltételeinek kialakításához.¹

Az ember és a bolygó békés és tartós együttélése terén a közös dolgainkra irányuló globális gondolkodásnak ma még az adatgyűjtés és a kutatás terén jelentkeznek legfontosabb és legsürgősebb feladatai. Az iparosodott vidékek erdeiben egyre nagyobb mértékben jelentkező minőségi leromlásnak és a helyenkénti gyors pusztulásnak mik az okai? Valóban a hőerőművek kéndioxid- és nitrogén-oxid-szennyezése a legjelentősebb ok – ahogy a kutatók egy része véli? Vagy inkább több tényező kedvezőtlen összetalálkozásáról van szó – ahogy más kutatók gondolják? Mennyire veszélyes bolygónk magaslégtér ózonpajzsának az utóbbi években a

déli sarkvidék felett bekövetkezett elvékonyodása? Valóban közvetlen és egyértelmű emberi hatásról van szó – ahogy a kutatók egy részének vélekedése nyomán a társadalmi és politikai köztudatban elterjedt? Vagy inkább a ma még kevésbé ismert természeti tényezők okozta ciklikus ingadozását észleljük, amelyben az emberi tényezők hatása másodlagos? – ami mellett az előbbivel lényegileg azonos súlyú érvek és vélekedések szólnak.

Ma még azokban a kérdésekben is távol vagyunk a regionális vagy globális társadalmi válaszadástól, amelyekben a környezeti változás emberi eredete és annak oksági láncolata főbb vonásaiban egyértelműen és savasodása vagy a szén-dioxid és más légköri „üvegházgázok” feldúsulásának hatása bolygónk éghajlatának hosszabb távlatú alakulására. Ezekben az esetekben is jórészt hiányzik még az okok és a hatások területileg és időbelileg részletezett felbontása – ami nélkül pedig a szóba

jöhető regionális vagy globális válaszok körét és hatékonyságát nem lehet érdemlegesen lehatárolni.²

A túloldalon, avagy miért rossz a jó a rosszban

„A természet képes lesz újraalkotni magát, ha a tápláléklánc utolsó láncszemét eltávolítjuk.” (Mike Roselle)

Minden emberi társadalom szívét éltető izomzatként hálózza be az olyan történetek szövedéke, amelyek a legalapvetőbb kérdéseinkre igyekeznek válaszolni: kik vagyunk, miért vagyunk itt? Azonban a természeti világgal való kapcsolatunk romboló jellegének egyre nyilvánvalóbb voltával kezdünk kételkedni a mintául szolgáló (értékközvetítő) mesék értelmében, és olykor annyira elrugaszkodunk tőlük, hogy egészen újakat találunk ki az emberi civilizáció jelentéséről és céljáról.

GORE írja le a „mély ökológia” híveinek nézetrendszerét, mely az ember kapcsolatát a Földdel mintegy betegségként definiálja. Eszerint az emberek a kórokozó (vírus) szerepét játsszák, akik kiütéseket (városok) és lázat (globális felmelegedés³) okoznak a Földön, fenyegetve a bolygó létfontosságú életfunkcióit. A „mély” ökológusok a globális rák szerepét juttatják nekünk, amely gátlástalanul terjed, áttételeket hoz létre városok formájában, és saját táplálásunkra és terjeszkedésünkre használja azokat a forrásokat, amelyekre a bolygónak szüksége van – egészsége megőrzéséhez.

Egy újabb megközelítés szerint az emberi civilizáció valamiféle HIV-vírusnak tekinthető, ami AIDS betegségbe dönti a Földet. Az emberiség a Föld ellenállóképességének és immunitásának elpusztítása során fejlődik.⁴

¹ Így vált lehetségessé, hogy amíg az országok egyik csoportja az élelmiszertermelés korlátozásának célszerű módszereit fűszerezi, a másik csoportban évente milliók és százmilliók napi közelségben néznek szembe az éhhalállal és maradnak súlyosan alultápláltak; vagy hogy a kitermelt elsődleges energiaforrások 80-90%-át az emberi népesség 20-25%-nyi kisebbsége használja fel. A gazdasági körforgás arányos és méltányos működéséről a fejlett ipari országokban és a „jóléti társadalmakban” a viszonylagosan magas munkabér, valamint az igen gondosan kidolgozott adórendszer és szociálpolitika gondoskodik. Mindezekre a fejlődő országokban – jórészt éppen a gyarmati rendszer örökségeként kialakult perifériális helyzetük, valamint külső és belső megosztottságuk miatt – ma még többnyire nincs lehetőség. [SZESZTAY KÁROLY – SZ. GÁBOR MARGIT: Bolygónk véges türelme. 1992]

² Az iparosodás gépeit és energiahordozóit a piacmechanizmus láthatatlan keze tette új társadalmi szint létrehozójává; az iparosodás társadalmi és környezeti kapcsolatait feltárá informatikának is szüksége van egy láthatatlan kézre (vagy inkább talán láthatatlan agyra és szívre), vagyis arra, hogy bolygónk lakói országokénti és sokféle más megosztottságban élve is megtanuljanak globálisan gondolkodni és érezni. Ez lényegében az „én” és „nem én”, illetve a „mi” és „nem mi” fogalmához kapcsolódott eddigi történeti képzetek és beidegződések felülvizsgálatát, vagyis az egyéni és társadalmi tudat belső korlátjainak fokozatos és jelentős tágitását kívánja. (SZESZTAY – SZ. GÁBOR (1992))

³ A gyors szaporodással a szenvedő alany láza jelzi a „test” harcának kezdetét, hogy antigéneket mozgósítson, amelyek megtámadják a behatoló kórokozókat, elpusztítják őket és megvédik a szervezetet.

⁴ [AL GORE: Mérlegen a Föld. (1993)]

Az analógia nyilvánvalóan hibás. Hibás, mert úgy határozza meg az embereket, mint akik *eredendően* és ragályosan pusztítók. A hasonlat belső logikája pedig arra vezet, hogy csak egy megoldás van: eltávolítani az embert a Föld színéről. Amint azt MIKE ROSELLE, a mély ökológiát támogató „Először a Föld!” csoport egyik vezetője mondja: „A természet haláláról hallunk, és ez igaz, de a természet képes lesz újraalkotni magát, ha a tápláléklánc utolsó láncszemét – vagyis magunkat – eltávolítjuk”.⁵

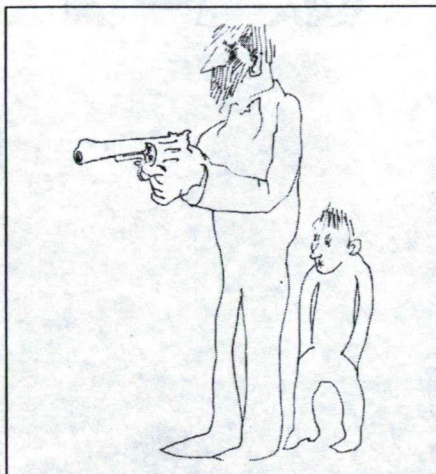
Egyesek, akik ezt fogadják el vezető elvként, ténylegesen háborúra szólítanak fel az emberi faj ellen a bolygó megvédése érdekében. Az antigének szerepét vállalják, amelyek lassítják a betegség terjedését, időhöz juttatják a Földet, hogy az összegyűjthesse erőit, amellyel le tudja győzni, szükség esetén meg tudja semmisíteni a behatolókat. DAVE FOREMAN, az *Először a Föld!* társalapítója szavaival élve: „Itt az ideje, hogy egy harcos társadalom nőjön ki a földből és a pusztítás fenevadja elé vesse magát, hogy antitest legyen az emberi himlő ellen, amely feldúlja ezt a drága, szép bolygót”.⁶ A mély ökológia egyes hívei – ezt mindenképpen ki kell mondani – kevésbé rugaszkodnak el a valóságtól.

Erkölcsi elfogadhatatlanságán kívül a fenti nézetek hiányossága, hogy nem képes megmagyarázni: hogyan tudunk megoldást találni az általa leírt problémára. RENE DESCARTES és FRANCIS BACON, a tudományos forradalom gondolkodói az embereket testtelen (testetlen) intellektusokként határozták meg, akik elkülönülnek a fizikai világtól. A mély ökológia megalapítója (ARNE NAESS norvég filozófus) úgy definiálja az embert, mint idegen jelenlétet a Földön.

Az emberi lények és a Föld filozófiai szétválasztása kartézianus megoldásának modern változatában a mély ökológia hívei egy olyan állapotot idealizálnak, ahol nincs kapcsolat az ember és a Föld között, de következtetésekre olyan módon jutnak, amely furcsa módon ellentétes DESCARTES-ével. „Ahelyett, hogy absztrakt lényeknek tekintenék az embereket, akik a Földdel csak a logikán és az elméleten keresztül érintkeznek, a mély ökológia hívei az ezzel ellentétes hibába esnek, vagyis majdnem kizárólag fizikai szinten definiálják az ember és a Föld közötti kapcsolatot – mintha semmi mások nem lennének, csak humanoid testek, genetikailag programozva pestises

szerepünk eljátszására, mintha nem lenne intellektusunk vagy szabad akaratunk, amellyel megérthetnénk vagy megváltoztathatnánk a számunkra előírt utat.”⁷

Az emberi történet kartézianus megközelítéséből azt vonhatjuk le, hogy különállók vagyunk a Földtől, ezért jogunk van azt úgy tekinteni, mint ami nem több források lelketlen gyűjteményénél, amit kiaknázhathatunk, akármilyenek is vagyunk; és ez az alapvetően téves felfogás juttatott minket a jelenlegi válságba. De ha a mély ökológia hívei új elképzelése vészesen té-

ves (vagy mi – kívülállók – annak tekintjük) is, azért legalább egy lényeges kérdést kiprovokál: hogyan juthattunk ebbe a válságba?

A válasz egy része tény: az új történetnek egy természetes és egészséges kapcsolatról kell szólnia az emberek és a Föld között (Istennek az emberiséggel kötött szövetségének régi története és az, hogy az emberre bízta a jó sáfár és hűséges szolga szerepét.).

Az *érzések* jelentik az alapvető kapcsolatot az elme és a test között, vagy másképpen mondván az intellektusunk és a fizikai világ között. (Gondoljunk az agresszióról írtakra.)

Az az elképzelés, hogy az emberek testtelen intellektusként működhetnek, lényegében arra az abszurd elképzelésre fordítható le, hogy kizárólag a kéreg funkciói számítanak az agyműködésben.

Az absztrakt gondolat csak a tudatosság egyik dimenziója. A másik (nem kevésbé fontos dimenzió) az érzéseink és érzelmeink, észleléseink, saját testünk és a természet tudata. Ragaszkodásunk a szürkeállomány felsőbbrendűségéhez nagy árat követel, mert egy testtelen elmének

az a feladata, hogy valamilyen módon figyelmen kívül hagyja az intenzív fizikai fájdalmat, amely egy hiány szüntelenül gyötörő tudatából ered, s ez a hiány az élet megtapasztalása egy teljesen egységes testi és szellemi lényben. Az élet mindenkit személyes, vagy a körülményekből fakadó problémák elé állít. A testi fájdalomnak sokféle fajtája van, amely elől szeretnénk elmenekülni.⁸

Csak egy maradhat Küzdelem a (belső) tengerekért

Feltett kérdéseinkre mindezek alapján a következőket válaszolhatjuk: az embernek a Föld elpusztítása felé haladó jelenléte (az agresszív jellemzőkkel együtt) nem tekinthető agresszióknak. Tevékenységeink, a az emberiség fejlődése csakis az ember esendő beprogramozottságából kifolyólag tekinthető az emberiség (a Föld) elpusztítására tett kísérletnek? Végeredményben a helyzet sok publicista véleményével ellentétben nem reménytelen. A feloldás keresésekor ki kell emelni, hogy az biztosan nem lehet „...olyan szerkezet, amelynek egyetlen hatalmi rangsora és ideológiája van, s amelyik a világ társadalmait rá akarja kényszeríteni, hogy beleszövedjenek egy egységes tömbbe. Ellenkezőleg, a kulturális sokféleség, az életmódok sokfélesége a cél, amelyek együtt léteznek és egymással összeegyeztethetők.”⁹ Miközben ki kell zárni az önvészélyes porszem kiirtására tett kísérleteket (legalábbis a hatalomra kerülésből), a szellemi-etikai felzárkózás elősegítése érdekében nyíltabbá, szervezettebbé kell tenni az emberi személyiséget.

ZKÖ

Felhasznált irodalom

1. CSÁNYI VILMOS: *Viselkedés, gondolkodás, társadalom: etológiai megközelítés*. Bp. 1994
2. KOPPÁNY GYÖRGY: *Lakható marad-e a föld?* Bp. 1993
3. GORE, AL: *Mérlegen a Föld*. Bp. 1993
4. GYÖRGY LAJOS: *A jót választanod kell*. Bp. 1996
5. SZESZTAY KÁROLY – SZ. GÁBOR MARGIT: *Bolygónk véges türelme*, Bp. 1992
6. ZSOLT PÉTER: *Az agresszió. A szociálpszichológia és a szociobiológia agresszió felfogása* (kézirat)

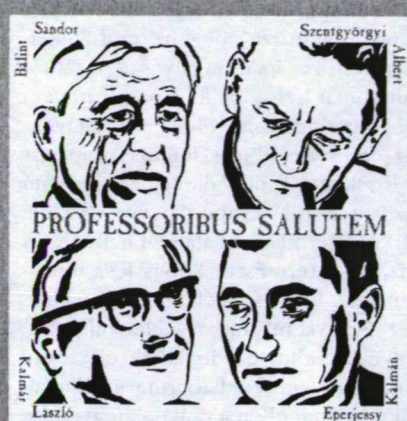
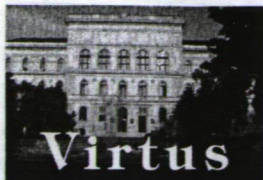
⁵ [AL GORE: *Mérlegen a Föld*. 1993]

⁶ [AL GORE (1993)]

⁷ [AL GORE: (1993)]

⁸ A járványokkal foglalkozók számára megszokott dolog, hogy fizikai rendellenességek okát olyan társadalmilag elfogadott szabályokban keressék, amelyek rendkívüli megterhelést jelentenek a különösen érzékeny emberek számára. A modern civilizáció például majdnem teljes bizonyossággal megmagyarázza a magas vérnyomás járványos előfordulását az olyan országokban, ahol a táplálék nagyon sok nátriumot tartalmaz. [AL GORE (1993)]

⁹ Hans-Peter Dürr fizikus, az 1987. évi Alternatív Nobel-díj egyik jutalmazottja. [Idézi GYÖRGY LAJOS: *A jót választanod kell*. 1996]

Egyetemtörténeti
Arcképcsarnok

pólók

HALLGATÓI BOLT
Boldogasszony sgt. 6. TÁK

A Dél-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda

A Mobilitás Dél-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda szolgáltatásai:

- ifjúsági szervezetek és közösségek feltérképezése a régióban;
- információ-szolgáltatás pályázatokról, képzésekről, rendezvényekről;
- tanácsadás pályázati íráshoz, programfejlesztéshez, projektek tervezéséhez és megvalósításához;
- segítségnyújtás települési ifjúsági koncepciók kidolgozásához;
- önszerveződések ösztönzése, közösségfejlesztés;
- cserekapcsolatok elősegítése helyi, kistérségi, regionális és nemzetközi szinten;
- szakmai képzések, konferenciák, szemináriumok, tanulmányutak, fórumok szervezése;
- adatszolgáltatás;
- az Eurodesk hálózat regionális koordinációja;
- tanácsadás az Ifjúság 2000-2006 Programmal kapcsolatban.

Az iroda munkatársai:

Vajda Árpád

irodavezető

E-mail: vajda.arpad@mobilitas.hu

Árvai Mária

helyi fejlesztő

(képzés, hálózatépítés, nemzetközi pályázatok, Eurodesk)

E-mail: arvai.mara@mobilitas.hu

Kökény Szabolcs

helyi fejlesztő

(nemzeti pályázatok, monitoring)

E-mail: kokeny.szabolcs@mobilitas.hu

Szkalák István

asszisztens, helyi fejlesztő

E-mail: szkalak.istvan@mobilitas.hu

Török László

informatikus, pályázati asszisztens

E-mail: torok.laszlo@mobilitas.hu

Vincze József

helyi fejlesztő

(információ, rendezvényszervezés, hírlevél, PR)

E-mail: vincze.jozsef@mobilitas.hu

Ügyfélszolgálat:

Hétfő-csütörtök: 9.00-16.00

Péntek: 9.00-14.00

Az Iroda elérhetősége:

6720 Szeged, Dózsa György u. 2.

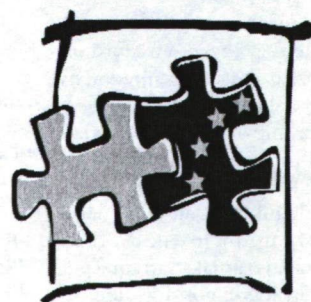
Telefon: (06-62) 540-788

Fax: (06-62) 540-789

E-mail: dariszi@mobilitas.hu

Honlap: www.gyism.hu, www.mobilitas.hu,

www.dariszi.del-alfold.hu

MOBILITÁS

Köztársasági Ösztöndíj pályázati felhívás 2006/2007. tanév

Az oktatási miniszter a felsőoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXX. törvény 30. § (1) bekezdésének a) pontja és (4) bekezdése, valamint a 72. § k) és l) pontja alapján hozott 51/2002. (III. 26.) Korm. rendelet 10. §-ában foglaltak szerint a 2006/2007. tanévre szóló

pályázatot hirdet köztársasági ösztöndíjra.

Köztársasági ösztöndíjra pályázhatnak a felsőoktatási intézmények államilag finanszírozott nappali tagozatos, első alap- és első kiegészítő alapképzésben résztvevő hallgatói a 2005/2006-os tanévnek megfelelő oktatási időszakban (két lezárt félév, illetve kreditrendszerű képzés esetén a tanévben legalább 55 kredit összegyűjtése esetén) elért eredmények alapján.

A pályázat további feltételei:

Köztársasági ösztöndíjban tanulmányi eredményeik további folytatásának segítése céljából a felsőoktatási intézmények kiemelkedő tanulmányi eredményű (I), illetőleg szakmai területen kimagasló munkát végző (II) hallgatói részesülhetnek.

A hallgatók teljesítményének értékelésekor a fentiekben túl a közéleti, sport- és egyéb tevékenység (III) is figyelembe vehető legfeljebb az adott hallgató összteljesítményének 10%-áig. E harmadik kategória figyelembevételének tényéről az intézmény (kar) minden hallgatóra vonatkozóan egységesen dönt. A hallgató összteljesítménye a tanulmányi eredménye, a szakmai teljesítménye, valamint – az intézmény (kar) döntésétől függően – a közéleti, sport- és egyéb tevékenységének összessége.

A fenti kritériumok alapján az intézmények államilag finanszírozott, nappali tagozatos, első alap- és első kiegészítő alapképzésben tanulmányokat folytató, magyar állampolgárságú, illetve jogszabály vagy nemzetközi megállapodás alapján a magyar állampolgárságú hallgatókkal azonos elbírálás alá eső külföldi hallgatók 2005. október 15-ei létszáma 0,8%-ának megfelelő számú hallgató részesülhet az ösztöndíjban.

A pályázat intézményi elbírálásának rendjét és feltételeit az egyetem, főiskola szabályzata határozza meg. Az intézmény biztosítja a pályázó hallgatók egyenlő elbírálásának rendjét. Az intézmény köteles vizsgálni a pályázó hallgató jogosultságát az ösztöndíj folyósításának időtartamára is (amely lehet féléves is, például páratlan tanulmányi félévben végződő tanulmányok esetén). Az intézményi szabályzatnak tartalmaznia kell az érvényes kari létszámok figyelembevételével az intézményi rangsor kialakításának rendjét, a hallgatók részére biztosítandó jogor-

voslati lehetőség módját illetve rendszerét, elegendő időt hagyva a hallgatóknak az észrevételezésre.

A pályázás ezen pályázati kiírás 1. számú mellékleteként megjelent pályázati lap kitöltésével, az intézmény részletes értékelésének feltüntetésével, a pályázó és az intézmény képviselőjének aláírásával, valamint az intézmény bélyegzőjével ellátva érvényes. A hiányosan beérkező pályázatokat az Oktatási Minisztérium nem köteles figyelembe venni. A pályázó hallgatók teljesítményét pontozási rendszer szerint kell értékelni. Pontozni csak a pályázati lapra beírt, mellékelt dokumentumokkal (illetve azok másolataival) alátámasztott eredményeket lehet (a dokumentumoktól a III. kategóriában el lehet tekinteni). A pályázatok rangsorolása intézményenként (karonként), a pályázók összpontszáma alapján történik. A hallgatók összpontszámának ezért az intézményen (karon) belül – akkor is, ha szakonként különböző az értékelés vagy a szak megítélése – végül összehasonlíthatóknak kell lenniük.

A köztársasági ösztöndíjat – az egyetem, főiskola által javasolt rangsor alapján – az oktatási miniszter személyre szólóan adományozza. A köztársasági ösztöndíj folyósítása a pályázást követő tanévet meghaladóan nem ütemezhető át! A köztársasági ösztöndíj havi összege a 2006/2007. tanév első négy hónapjára 33.500 Ft/fő/hó, következő hat hónapjára a 2007. évre hatályos költségvetési törvény által meghatározott összeg.

A köztársasági ösztöndíj egy tanév időtartamára (10 hónapra) adható. Amennyiben a hallgató hallgatói jogviszonya, illetve az ösztöndíjra való jogosultsága a hatályos jogszabályok alapján bármilyen okból megszűnik, illetve szünetel (pl. évhazasítás, tanulmányok befejezése, a képzési követelményekben rögzített képzési időt meghaladó tanulmányi idő esetén), a megszünetést, illetve a szünetelés kezdetét követően az ösztöndíj nem folyósítható. Páratlan félévre végződő tanulmányok esetén az ösztöndíj folyósítása nem szűnik meg, ha a hallgató – a fentieknek megfelelő hallgatói jogviszonyban – első kiegészítő alapképzésben tanul tovább tanulmányait megskatítása nélkül (tehát tanulmányait az adott tanév második félévében már folytatja).

A pályázatokat az oktatási miniszternek címezve, a felsőoktatási intézmény vezetőjéhez kell benyújtani. Az intézmény megkerülésével beküldött egyéni pályázatok nem bírálatóak el.

A pályázat benyújtásának határidejét az intézményi szabályzat határozza meg. Az intézményi (kari) szinten rangsorolt pályázatok az egyetem, főiskola vezetője – az e pályázati kiírás 2. számú mellékletének megfelelő összefoglaló felterjesztéssel együtt

– 2006. július 17-ig köteles az oktatási miniszternek felterjeszteni a következő címre: Oktatási Minisztérium – Felsőoktatási Helyettes Államtitkárság, Fejlesztési és Tudományos Ügyek Főosztálya – „Köztársasági ösztöndíj-pályázat” – 1884 Budapest, Pf. 1.

Az intézménynek lehetősége van az általa július 17-ig benyújtott javaslati listán – a hallgatói észrevételezések kivizsgálásának eredményeként, illetve adminisztrációs vagy egyéb hibák korrigálása miatt – augusztus 1-jéig változtatni. Amennyiben azonban az ösztöndíjra érdemes hallgató bizonyíthatóan az intézmény hibájából esik el az ösztöndíj odaítélésétől, a jogorvoslati eljárás eredményeként megítélt ösztöndíj folyósítását az intézmény terhére kell elszámolni.

A köztársasági ösztöndíjban részesülő hallgatókról az intézmény vezetőjét 2006. szeptember 1-jéig írásban értesíti az Oktatási Minisztérium.

A jelen pályázati kiírás a felsőoktatási intézményben szokásos módon közzé kell tenni!

*Dr. Magyar Bálint s. k.
oktatási miniszter*

Az SZTE Polgáriért Alapítvány pályázatot hirdet

**a Szegedi Tudományegyetem
történetét feldolgozó kutatások
végzésének, tanulmányok
megírásának támogatására.**

A pályázati anyagnak tartalmaznia kell:

a pályázó elérhetőségét
(név, cím, telefon, e-mail),
önéletrajzot, absztraktot

vagy rezümét, a pályázati koncepció
megvalósításának tervét.

A pályázatok benyújtásának határideje:
folyamatos.

A javaslattevő bizottság által
elővéleményezett és javasolt pályázatok
benyújtóival
az alapítvány személyes megbeszélést
kezdemenyyez.

A nyertes pályázók értesítése ezután
e-mailben történik.

A nyertes pályázókkal az
Alapítvány ösztöndíjszerződést köt.

A pályázatokat a következő címre
kérjük benyújtani:

**SETUP Alapítvány,
6701 Szeged 1., Pf: 159**